

ĆW. 12. TECHNOLOGIA I WŁAŚCIWOŚCI POLIMEROWYCH REZYSTORÓW GRUBOWARSTWOWYCH

CEL ĆWICZENIA

1. Zapoznanie się z technologią polimerowych warstw grubych na przykładzie elementów rezystywnych
2. Określenie wpływu rodzaju i zawartości fazy podstawowej (sadzy) i/lub temperatury utwardzania polimerowych warstw rezystywnych na ich podstawowe właściwości elektryczne (rezystancja powierzchniowa i jej rozrzut, charakterystyki temperaturowe, gorący temperaturowy współczynnik rezystancji) oraz na odporność tych elementów na podwyższone narażenia środowiskowe (szoki wysokotemperaturowe, narażenia wilgotnościowe + proces regeneracji termicznej)

PRZEBIEG ĆWICZENIA

Grupa otrzymuje 6 próbek testowych rezystorami polimerowymi. W pierwszym etapie należy zrealizować Punkt 1, wykonując pomiary dla wszystkich otrzymanych podłoży. Punkty od 2 do 4 powinny w miarę możliwości być realizowane równolegle (po 2 próbki różniące się oznaczeniem partii dla danego rodzaju testu).

1. POMIAR ROZRZUTU TECHNOLOGICZNEGO DLA RÓŻNYCH PARTII REZYSTORÓW POLIMEROWYCH

Należy wyznaczyć wartość średnią rezystancji partii elementów, odchylenie standardowe oraz współczynnik zmienności (Tabela 11.1).

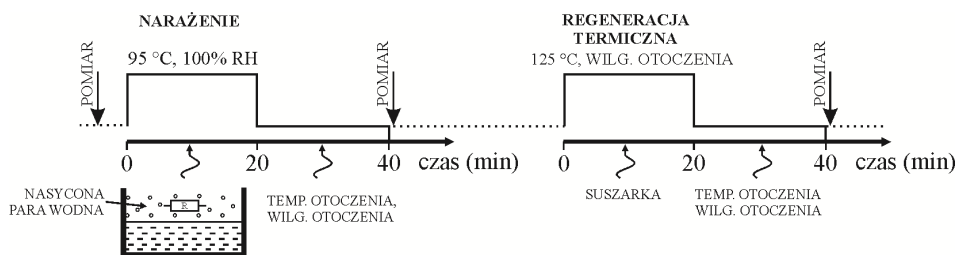
2. POMIAR CHARAKTERYSTYK TEMPERATUROWYCH $R=f(T)$ REZYSTORÓW POLIMEROWYCH

Pomiary należy przeprowadzić z wykorzystaniem stolika grzejnego z programowalną nastawą temperatury. Pomiary i analizę przeprowadzić dla dwóch rezystorów z dwóch próbek z różnej partii w zakresie temperatury $25 \div 115 \text{ }^\circ\text{C}$ ze skokiem $10 \text{ }^\circ\text{C}$.

W oparciu o wyniki pomiarów należy określić (porównać) GTWR oraz $\Delta R/R_{25^\circ\text{C}} = f(T)$ dla poszczególnych partii rezystorów polimerowych (Tabela 11.2). Wykreślić zależność $\Delta R/R_{25^\circ\text{C}} = f(T)$.

3. POMIAR ODPORNOŚCI WARSTW POLIMEROWYCH NA NARAŻENIA WILGOTNOŚCIOWE

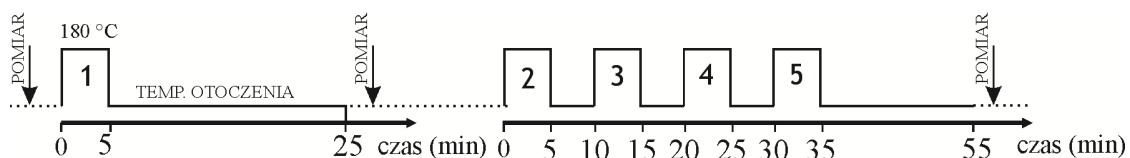
Eksperyment należy wykonać dla dwóch próbek z różnej partii. W Tabeli 11.3 należy zapisać wartości rezystancji przed narażeniem (R_0). Następnie umieścić próbki w naczyniu nad powierzchnią wrzącej wody (nasycona para wodna), a następnie poddać próbki regeneracji w suszarce w temperaturze $125 \text{ }^\circ\text{C}$. Czas poszczególnych etapów oraz pomiary zgodnie z Rys. 1.

Rys. 1. Przebieg testu odporności na narażenia wilgotnościowe

4. POMIAR ODPORNOŚCI WARSTW POLIMEROWYCH NA SZOKI TERMICZNE

Eksperyment należy przeprowadzić dla dwóch próbek z różnej partii. W Tabeli 11.4 należy zapisać wartości rezystancji przed narażeniem (R_0). Następnie poddać próbki narażeniom zgodnie z Rys. 2.

Rys. 2. Przebieg testu odporności na szoki termiczne

5. LITERATURA:

1. A. Dzedzic, i.in., Technika grubowarstwowa i jej zastosowania, Wrocław 1998
2. L. Golonka, Zastosowanie ceramiki LTCC w mikroelektronice, Wrocław 2001

Tabela 11.1. REZYSTANCJA POLIMEROWYCH REZYSTORÓW GRUBOWARSTWOWYCH

Oznaczenie próbki			Oznaczenie próbki		
1			1		
2			2		
3			3		
4			4		
5			5		
6			6		
7			7		
8			8		
$\bar{R} =$	$S_R =$	$V_R =$	$\bar{R} =$	$S_R =$	$V_R =$
Oznaczenie próbki			Oznaczenie próbki		
1			1		
2			2		
3			3		
4			4		
5			5		
6			6		
7			7		
8			8		
$\bar{R} =$	$S_R =$	$V_R =$	$\bar{R} =$	$S_R =$	$V_R =$
Oznaczenie próbki			Oznaczenie próbki		
1			1		
2			2		
3			3		
4			4		
5			5		
6			6		
7			7		
8			8		
$\bar{R} =$	$S_R =$	$V_R =$	$\bar{R} =$	$S_R =$	$V_R =$

Wyznaczyć rezystancję średnią $\bar{R}$, odchylenie średnie kwadratowe $S_R = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (R_i - \bar{R})^2}{n(n-1)}}$ (gdzie n – liczba mierzonych struktur, R_i – wartość rezystancji dla i -tego rezystora) oraz współczynnik zmienności $V_R = \frac{S_R}{\bar{R}}$

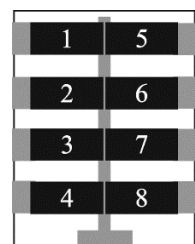

Tabela 11.2. ZALEŻNOŚĆ REZYSTANCJI POLIMEROWYCH REZYSTORÓW GRUBOWARSTWOWYCH OD TEMPERATURY

Oznaczenie warstwy:					
	Nr rezystora			Nr rezystora	
T (°C)	R (T)		$\Delta R/R_{25^\circ C}$	R (T)	
25					
35					
45					
55					
65					
75					
85					
95					
105					
115					
	GTWR			GTWR	

Oznaczenie warstwy:					
	Nr rezystora			Nr rezystora	
T (°C)	R (T)		$\Delta R/R_{25^\circ C}$	R (T)	
25					
35					
45					
55					
65					
75					
85					
95					
105					
115					
	GTWR			GTWR	

Tabela 11.3. NARAŻENIA WILGOTNOŚCIOWE POLIMEROWYCH REZYSTORÓW GRUBOWARSTWOWYCH

Warstwa	R_0	Narażenie		Suszenie	
Nr. rezystora		R	$\Delta R/R_0$	R	$\Delta R/R_0$
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
Wartości średnie					

Warstwa	R_0	Narażenie		Suszenie	
Nr. rezystora		R	$\Delta R/R_0$	R	$\Delta R/R_0$
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
Wartości średnie					

Wyznaczyć średnie zmiany rezystancji $(\Delta R/R_0)_{sr}$ po narażeniu wilgotnościowym ($\approx 100\%$ wilgotności względnej, $\approx 95^\circ\text{C}$, 20 min.) i po procesie suszenia (125°C , 20 min.)

Tabela 11.4. SZOKI WYSOKOTEMPERATUROWE POLIMEROWYCH REZYSTORÓW GRUBOWARSTWOWYCH

Warstwa	R_0	1 szok (25 °C→180 °C→25 °C)		5 szoków (25 °C→180 °C→25 °C)	
Nr. rezystora		R	$\Delta R/R_0$	R	$\Delta R/R_0$
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
Wartości średnie					

Warstwa	R_0	1 szok (25 °C→180 °C→25 °C)		5 szoków (25 °C→180 °C→25 °C)	
Nr. rezystora		R	$\Delta R/R_0$	R	$\Delta R/R_0$
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
Wartości średnie					

Wyznaczyć średnie zmiany rezystancji $(\Delta R/R_0)_{sr}$ po jednym oraz po pięciu szokach termicznych.